

SZERDA

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre... 36 korona Egész évre 40 korona
 Negyedévre... 9 korona Negyedévre 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visz. Előfizetések és hirdetések a
 száadására nem vállalkozik. Kiadóhivatalhoz intézendők

Hintze államtitkár Bécsben.

Fontos tanácskozások a béke ügyéről és a lengyel kérdés megoldásáról.

Budapest, szeptember 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Hintze német külügyi államtitkár ma délelőtt fél 11 órakor Bécsbe érkezett. Az állomáson gróf Wébel német nagykövet várta. Az államtitkár előreláthatólag csütörtökig marad Bécsben.

Bécs, szeptember 3. Gróf Burián István külügyminiszter és neje ma délután ebédet adott Hintze külügyi államtitkár tiszteletére, amelyen jelen voltak Hussarek miniszterelnök, Arz vezérezredes, vezérkari főnök, Stöger-Steiner hadügyminiszter, gróf Zichy Aladár, Ófelsége személye körüli miniszter és a nagykövetség tagjai. Este gróf Wébel nagykövethetnél vacsora volt, amelyen a magyar kormány képviselőjében gróf Zichy Aladár miniszter jelent meg.

Bécs, szeptember 3. Az ideérkezett Hintze államtitkár részvételével megkezdődő tárgyalások célja az általános külpolitikai helyzet megbeszélése, első sorban a lengyel kérdés megoldása.

Beavatott helyen úgy tudják, hogy a mostani tárgyalások során szó lesz arról is, hogy mi módon lehetne a békét elérni. De természetesen az antant most folyó offenzívája előtt a központi hatalmak részéről békeoffenzívát várni nem lehet.

Szterényi az árdragítók ellen.

A kereskedők kirakataiban az árukon megjelentek a fantasztikus árak s ezzel egy csapásra mindenki előtt láthatóvá lett, hogy ezek az árak nemzeti veszedelmet képeznek s existenciánkat megsemmisítéssel fenyegetik. Egy méter női szövet 370 korona, egy egyszerű női ruha 3000 korona, egy férfiruha szintén.

Szterényi kereskedelmi miniszter felismerte ezt az országos veszedelmet s eszközökön gondolkodik, hogy le-
 törje az áruuzsorát.

Azt hisszük, hogy itt csak radikális intézkedés segíthet. A kereskedőknek maguknak sincs árujuk s ők is csak lánckereskedők útján szereznek be egyet-mást horribilis áron. Itt csak könyörtelen rekvirálás segít. Rekvirálni kell az összes ruházati cikkeket meghatározott áron. Egyes kereskedők talán veszíteni fognak, de ezt a kis veszteséget még kibírják. Nyertek eddig. Fel kell kutatni a galíciaiak rejtékhelyeit, a lánckereskedők titkos raktárait s ki kell szolgáltatni a közönségnek az eldugott szöveteket, vásznakat s ruházati cikkeket.

Az egész akciót pedig azzal kell kezdeni, hogy távolítsák el végre a galíciaiakat.

Bécsben már csak jegyre adnak ruhákat s a ruházati cikkek nem szabad forgalom tárgyai többé. Ezt a rend-

szert kell követni. Az a kereskedő, aki már eddig milliommossá lett, meg sem érzi azt a veszteséget, hogy a 370 koronás szövege újra 70 korona lett. Az a kereskedő, aki a lánckereskedést azzal segítette, hogy megadta ezt a roppant árat a lánckereskedőnek, megérdemli ezt a kis veszteséget.

Az áruuzsorát pedig fel kell jelenteni. A magyar ember eddig nem tartotta uri dolognak a feljelentést. De ezek a veszedelmes gonosztevők semmi kiméletet nem érdemelnek.

A hatóságnak pedig meg kell vizsgálnia a feltüntetett árakat s hivatalból meg kell indítani az eljárást az árdragítók ellen.

Szterényi erélyes intézkedésre készül.

Báró Szterényi József kereskedelmi miniszter az ipari és kereskedelmi érdekképviseletekhez a következő leiratot intézte:

— A kötelező ármegjelölésről szóló rendelettel újabb eszközt kerestem az immár tűrhetetlen áruuzsora megfékezésére.

— Erős elhatározásom, hogy minden rendelkezésemre álló törvényes eszközt kimerítke a jogtalan haszonszerzés ezen kinövései ellen és ha a rendelkezésre álló eszközök nem lennének elegendők, messzebb menő felhatalmazást fogok a törvényhozástól kérni. Mert az végre még sem lehet indokolt, hogy például egy méter rendes ruha-

szövet 300 koronába, egy egyszerű férfiöltöny 1500—2000 koronába, egy női ruha 2000—3000 koronába, egy doboz gyufa 20—25 fillérbe kerüljön. Ugyanigy a legszükségesebb élelmiszerek, amelyeknek ára ma már olyan szédületes magas, hogy a vagyontalan lakosság legszükségesebb élelmezése komolyan veszélyeztetve van.

Ezért egyidejűleg utasítom az Országos Központi Árvizsgáló Bizottságot és a törvényhatósági Árvizsgáló Bizottságokat a legszélesebbkörű tevékenységre ebben az irányban, a közigazgatásági hatóságokat pedig legszigorubb eljárásra mindenkiel szemben, aki a háborus helyzettel való visszajárul és magának ily módon jogtalan hasznot akar biztosítani.

Elkészült a ruharendelet. Már hónapok óta tárgyalások folynak a kereskedelmi miniszterium és az illetékes szakkörök közt a ruházati cikkek forgalmának szabályozása dolgában. A legutóbb megtartott értekezleten megállapodtak a kibocsájtandó rendelet tervezetének főbb irányelveire nézve. Értesülésünk szerint a rendelet már teljesen elkészült és még e hónap folyamán kibocsátják a ruházati cikkek forgalmát szabályozó rendeletet.

Eszerint a köztisztviselők ruhával való ellátását továbbra is a Népruházati Bizottság intézi. Általában azonban a ruha vásárlása hatósági igazolványhoz lesz kötve. Új ruhát csak az vásárolhat, aki igazolja, hogy a Központi Ruhahivatalnak egy ócska ruhát beszolgáltattott. Viszont ócska ruhát is csak jegy ellenében lehet kapni.

Egyidejűleg az Árvizsgáló Bizottság szabályozni fogja a ruházati cikkeknek az árát is.

A „Szociális Hét“ Budapesten.

A keresztény szociálisták monstre gyűlése a Vigadóban

A hallatlan terror és a munkástömegek kiszípolozása és elámitása végre felébresztette a dolgozó népet és a keresztény szociálisták szervekednek. Pozsony után megmozdult Budapest népe is, megmutatta hatalmas erejét. Ez az erő életet s bizonyítékát annak, hogy a keresztényszociális eszmékben van a remény és bizodalom, hogy céljaihoz el fogja vezetni a dolgozó emberiséget. Bár a jogtalan, esony, végig kiuzsorázott keresztény munkásosztály lelkében az elégedetlenség indulatlán kavarog, de mérsékli ezt az erős akarat, mely tudja, azt, hogy csak a belső alkotás tud építeni, menteni.

A nagygyűlés lelkes, de fegyelmezett volt mindvégig és ezzel oly érettségről tett tanúságot a keresztény munkásság, mely a legnagyobb bizalmat szerezte meg a dolgozó osztály részére.

A gyűlés hétfőn d. u. 5 órakor kezdődött.

Haller István országgyűlési képviselő indítványára elnökül dr. Gresswein Sándor országgyűlési képviselő, prelátest választották meg, ki megnyitójában ismertette a mozgalom multját és hivatását s rámutatott arra, hogy a keresztény szociális eszmék győzelme vagyis a háborut tápláló kapitalizmus levezetése hozhatja meg Európa számára a világbékét.

Majd Szpalovszky Ferenc, az osztrák keresztény munkásszövetségek elnöke, tartományi képviselő emelkedett szólásra és német nyelven üdvözölte a gyűlést.

A szociális hét keretein belül tartandó szakszerű előadások sorozatát a hétfői első értekezlet nyitotta meg. A szociális kurzusnak a megnyitását Prohászka Ottokár püspöknek, a magyar nép szociális felemeléséről mondott beszéde vezette be.

A püspök a szociális hetet munkanapoknak, érzelem szerint egyuttal ünnepeknek tekinteti, mert akik olyan nagyot akarnak, mint e szociális kurzus rendezői: a magyar nép bajait felismerni.

A magyarság bajait három pontban látja kicsucosodni:

A magyar nép elmaradottságának főokát abban látja, hogy népiskoláink nincsenek arra beállítva, hogy egy életképes népet neveljenek.

Népünk második nagy baja óriási szervezetlensége. A munkaerő szervezetlenül áll a földkihasználás problémájával szemben. A háboru pusztítása révén elszegényedünk s ezért mindenki többtermelést sürget. Ezt nem ellenzi senki, de ne bizzuk a többtermelést a nagybankokra, mert ez nem egyéb, mint a nemzetközi tőke hizlalása a nép kikapcsolásával.

Harmadik nagy baj a nép védtelensége, aminek voltapéppen az az oka, hogy a magyarság régi rendi szelleme még ma is ugyanaz, mint 50 év előtt.

Majd Blaskovics Ferenc apátkanonok „Mezőgazdaságunk jelentősége és a világpiac hivatása“ címen előadása következett.

A nagy figyelemmel és helyesléssel fogadott előadás után az elnök Prohászka Ottokár püspök mondott köszönetet az előadónak.

Az első értekezlet az elnök és az előadók meleg ünneplésével ért véget.

Statáriális tárgyalás egy szökött katoná ügyében

Rögtönítélő bíróságként ítélkezett tegnap a temesvári cs. és kir. hadosztálybíróság Ferlog István 70. gy. e. katoná felett. Őt izben szökött meg ezredétől, de mert huszadik évét még nem töltötte be, aligha szól halálra az ítélet. A tüzérlaktanyának a katonai rendőrség számára átadott épületében két fegyveres katoná között guggolt a vádlott, kis fekete bajuszkás horvát legény, szemei elevenen csillognak, mikor kérdezik:

— Mi lesz?

— Nem tudok semmit.

A tárgyaláson Szentkirályi Béla huszárnagy elnökült. A tárgyalásvezető Steckelhuber Károly dr. százados hadbíró, a vádat Szala Vilmos dr. főhadnagy hadbíró hadsegügyész helyettes képviselte, akinek dr. Markovics hadnagy segédkezett, a védő Müller György dr. hadnagy. A bíróság tagjai: Schranke János és Folk Ferenc 70. gyalogezredbeli kapitányok és báró Strahlendorff Brunó tüzérfőhadnagy. A jegyzőkönyvet Nikita Aurél dr. hadnagy vezette.

A vádlott horvát, a tárgyalás német nyelven folyt, a vádlott vallomását Matics Milán dr. hadnagy tolmácsolta.

Ferlog István zimonyi illetőségű horvát anyanyelvű 1898-ban karácsony előtt született, római katolikus, foglalkozása halász, 1916-ban sorozták, a fronton nem volt.

Szalai Vilmos dr. főhadnagy ügyész előterjesztette vádindítványát. Vádlott 1916 áprilistól 1917 június haváig idejét a kórházakban és szabadságon töltötte. 1917-ben beosztották a menetbe, de már egy hónap mulva mint szökevényt körözték. A statárium kihirdetése előtt három izben, a kihirdetés után két izben szökött meg csapattestétől. Bizonyítani kívánja, hogy a katonai börtönben annak idején a rögtönítélő bíraskodásról szóló hirdetményt olvasta. — Őt izben elkövetett folytatólagos szökéssel vádolja Ferlogot.

— Megértette a vádat? kérdi a tárgyalásvezető.

— Megértettem, de a statárium után csak egyszer szöktem meg. Hazamentem, de másodsor nem szöktem. Egy barátom anyja hozott ennivalót, hát kimentem a börtönből, hogy jóllakjam, mert éhes voltam.

— No azért nem szokás szökni — jegyzi meg a tárgyalásvezető — mi oka volt a szökéseinek?

— Az apám katoná, az anyám me ghalt,

őt testvérem van, azoknak akartam valamit keresni. Csak egy-két hónapig akartam otthon lenni.

— Tudja e azt, hogy a statárium szerint, eltekintve a kivételektől, a szökésnek halál a büntetése?

— Igen, tudom, júliusban kihirdették előttem a statáriumot.

Az ügyész: Azt mondja, hogy két hónapig akart otthon maradni, mért nem jelentkezett önként?

A vádlott: Gondoltam majd holnap, vagy holnapután, de a csendőr megfogott.

A védő: Ki és hol hirdette ki a statáriumot?

A vádlott: Az első századnál a parancsnok hirdette ki júliusban.

Ezután Timbauer Géza 70. gyalogezredbeli kapitány, századparancsnok tett tanuvallomást.

— A legutolsó szökésekor — mondja a kapitány — a saját testvére fogta el Ferlogot.

— Igen — szól a vádlott — de én viszsza akartam menni a káderhez. Nem a testvérem fogott el, hanem az unokatestvérem.

A perbeszéd után a bíróság tanácskozásra vonult vissza és meghozta ítéletét. Az ítéletet dr. Markovics hadnagy, mint kurrir Temesvárra viszi a katonai parancsnokhoz jóváhagyás végett.

Az ítéletet a jóváhagyás után hirdetik ki.

A hadsegélyezési pénzeket be kell jelenteni.

A hadigondozási (hadsegélyezési) célokra szánt adományokról a m. kir. miniszterium rendeletet bocsátott ki.

A rendelet értelmében mindenki, akinek jelenleg hadigondozási (hadsegélyezési) célokra szánt adomány rendelkezése alatt áll, köteles a rendelkezése alatt álló adományt a város polgármesterénél bejelenteni.

Hadigondozási (hadsegélyezési) célokra szánt adománynak (gyűjtésnek) kell tekinteni minden gyűjtött vagy megszavazott összeget, alapítványt, alapot, adományt, előadásokból vagy mulatságokból származó jövedelmet, halálesetre szóló nyugtatást, akár magán, akár nyilvános gyűjtésből származó összeget és értéket (követelést), amelynek egészben vagy részben az a rendeltetése, hogy ebből, vagy ennek jövedelméből a hadirokkantak és családtagjaik, továbbá a hadiözvegyek, a hadiárvaik, végül a bevonultak családtagjai segélyeztessenek, vagy édekükben valamely intézmény létesüljön.

Felhívom tehát a város területén lakó mindazon hatóságokat, testületeket, intézeteket, egyesületeket vagy magánszemélyeket, akik a fentebb említett hadigondozási (hadsegélyezési) célra szánt adományok vagy gyűjtések felett rendelkeznek, hogy erre vonatkozó bejelentésüket hozzám a fentebb részletezett módon kiállítva 14 nap alatt anynyival is inkább terjesszék be, mert ennek elmulasztása büntetéssel torolatik meg.

Egyben figyelmeztetem fentnevezetteket, hogy az adományok (gyűjtések) felhasználása tekintetében és a számadás és vagyonmérleg elkészítésére vonatkozólag fentebb ismertett rendelkezéseket tartásák be.

Rimler Károly sk.
polgármester.

* Püspök-fürdői kedvezményes jegyek a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél kaphatók.

Wekerle miniszterelnök és Hintze államtitkár tanácskozása.

Budapest, szeptember 3. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Wekerle Sándor miniszterelnök ma reggel egy órai késéssel ideérkezett s azonnal a király tartózkodási helyére ment, ahol ő Felsége egy óras kihallgatáson fogadta. A miniszterelnök az általános politikai helyzetről tett jelentést és délután 5 órakor visszaérkezett Bécsbe, felkereste Burián külügyminisztert, majd Hintze német külügyi államtitkárral tanácskozott. A miniszterelnök éjjel visszautazott Budapestre.

Lenint sikeresen megoperálták.

A beteg állapota javult.

Berlin, szeptember 3. A Lokalanzeiger jelenti Moszkvából: Lenin állapota jobbra fordult, miután az egyik golyót, mely nyakában akadt meg, operáció útján sikerült eltávolítani. Az orvosok biznak gyors felépülésében.

Spanyol-német szakítás előtt.

Genf, szeptember 3. Madridi jelentések szerint Dato miniszterelnök kijelentette, hogy a spanyol kormánynak a német hajók lefoglalásával az a célja, hogy biztosítsa a vas, olaj, gyapju és petróleum szállítását Amerikából Spanyolországba.

Egész Spanyolország feszült figyelemmel várja a németekkel való konfliktus fejleményeit. Alfonz király lemondott tervbe vett kirándulásairól és Madridban maradt.

Maura volt miniszterelnök, a németekkel rokon szenvetű semlegesek vezére, kijelentette, hogy ezidőszere nyugalanságra nincs ok.

Mult hétfő óta a kormány naponta tanácskozik. Hír szerint a kormány elhatározta, hogy még egy utolsó jegyzéket intéz Németországhoz és válaszol a Carasa nevű spanyol hajó elsüllyesztésére lefoglalt egy spanyol kikötőben internált német hajót. Ez az első lépés a teljes szakítás felé a két állam közt.

Házkutatás a pétervári angol követségen.

Budapest, szeptember 3. (Saját tudósítónktól.) Moszkvából jelentik: A Gravda jelentése szerint vasárnap este Uriczky népbiztos meggyilkolása ügyében megindított vizsgálattal kapcsolatban Pétervárott nagy házkutatást tartottak, többek között az angol követ lakásán is. A házkutatás alatt lövöldözés támadt, egy vizsgáló biztos meghalt, kettő megsebesült. A lövöldözésnek egy angol áldozata is van. A követségi házban számos letartóztatás történt, az épületet vörös gárdisták szállták meg, fontos iratokat sikerült lefoglalni.

Francia hivatalos jelentés.

Budapest, szeptember 3. (Saját tudósítónktól.) A 2-án kiadott francia vezérkarjé jelentés így szól:

Csapatunk, amelyek tegnap az északi csatornát Veslé magasságában átlépték, a csatorna keleti partján előnyomultak és a 77. számú magaslaton megvetették lábukat. Ailette és Aisne között, a Jurignitől keletre fensikön elkésredett erős ellenállás dacára folytattuk előnyomulásunkat. — Elfoglaltuk Sornyt.

Forradalom Kínában.

Stockholm, szeptember 3. A nemzetközi szocialista bizottság jelenti a Politiken című újságnak, hogy az orosz forradalom hullámai immár Kínát is elérték. Kínában terjed a forradalom. Dél Kína az összes titkos megállapodásokat megszegve kijelentette, hogy kész a külföldi imperialisták támadásainak ellentállni.

A bolsevikiek elsüllyesztettek több japán csapatszallítót.

Berlin, szeptember 3. A Kriegszeitungnak jelenti Moszkvából, hogy több japán csapatszallító hajót, amely Nikolajevből Habarov felé szállított csapatokat, a Smurfolyó partján bolsevik csapatok megtámadtak és ágyulövessel három gőzöst elsüllyesztettek.

Repülőink lelőttek egy Caproni gépet.

Budapest, szeptember 3. (Saját tudósítónktól.) A Magyar Távirati Iroda jelenti a sajtóhadiszállásról: Elsején délelőtt egy ellenséges repülőraj, mely 7 Caproniból és 25 vadász repülőgépből állott, nagy bombatámadást kísérelt meg a Piave fronton levő repülőtelepünk és raktáraink ellen. Három repülőszázadunk gépei azonnal a levegőben termettek, szembevetették magukat az ellenséges repülőgépekkel. Támadásuk oly gyors volt, hogy az ellenséges repülőknél nem volt alkalmuk, hogy bombaterhüktől megszabaduljanak. — Az üldözés folyamán egy Capronit és egy vadászrepülőgépet lelőttünk.

A németek visszavonulása Ypern és Labassée között.

Berlin, szept. 3. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagytámadásról jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös hadcsapata és Böehn vezérezredes hadcsapata.

Ypern és La Basse között sikeres harcok új állásaink előterében. A Scarpe és a Somme között az angolok folytatták támadásaikat. Arrastól délkeletre sikerült nekik a nagy erővel benyomulni a gyalogsági vonalakba. Az arras cambrai ut két oldalán az Etaing Dury keleti szegélye és Cagnecourtól keletre, Quantottól északnyugatra, Honeuil északi szegélye között levő vonalon feltartóztattuk az ellenség lökését. Az ellenség többszöri kísérletei, hogy a Dury melletti magaslatokon át a Cagnecourtól keletre a csatornán felül tovább előnyomuljon, tartalékaink beavatkozása következtében meghiúsultak.

Bapaume két oldalán visszavertük a részben páncélos kocsikkal, részben pedig a legerősebb tüzérségi tüzellel történt előkészítés után meghiúsult ellenséges támadásokat. A Sommetől északra heves harcok után megtartottuk Banelly, Moislans, Aisecourt, Hant és Peronne keleti szegélyén levő vonalakat.

A Nesléből Hamba vezető vasutvonal mindkét oldalán a 271. számú gyalogság tartalékeze, amely a legutóbbi harcokban különösen bevált, tegnap is visszaverte a franciák többszöri támadási kísérleteit.

Egyébként a Somme és Oise között tüzérségi előkészítés után a franciák marokói és amerikai hadosztályokkal megerősítve, támadásra indultak. Az Oise és az Aisne között, az Ailette lapályon, Pierre Mond és Folamrai ellen irányuló támadások tüzünkben meghiúsultak. Egyes helyeken ellenlökésekkel vetettük vissza az ellenséget. A Concy la Chateautól nyugatra és délre levő erdőkben az ellenség első vonalainkat kissé beszorította. Az ellenségnek több ízben megkísérelt nagyon erős támadásai meghiúsultak. Gárdavértesek, testőrvértesek és a 8. század dragonyosok parancsnokuk Magnis gróf alezredes vezetése alatt a tegnapi napon 16 nagy ellenséges támadást vertek vissza és a rájuk bízott állásokból egy tápodtat sem engedett át az ellenségnek.

Tegnap 13 ellenséges léggömböt és 55 repülőgépet lőttünk le. Ezek közül 36-ot az arrasi csatatéren.

Ludendorff, első lőszállásmester

Harctereinken

nincs esemény.

Budapest, szept. 3. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

A harctereken nincs ujság.

A vezérkar főnöke.

Kárpáti Miklós lakbér-uzsora ügye.

Három hónap múlva a törvényhatósági bizottság tagja leszek!

A nagyváradai lakáshivatal elnöke hivatalból tett fejelentést Kárpáti Miklós nagyváradai kereskedő ellen, akit lakásuzsora miatt vont kihágási eljárás alá Ehrlich Imre rendőrbíró.

A tárgyaláson megjelent a lakáshivatal elnöke: Dajka Endre dr, az ügyészi hivatal képviselőjében Dóri István dr, a jegyzőkönyvet Biró József fogalmazó vezette. A vád az, hogy egy 950 koronás lakást 1400 K évi bérért adott ki.

Kárpáti Miklós a vád közlése után előadja, hogy Zöldfa utcai házában a földszinten Németh Pál gyógyszerész bérelt háromszobás lakást tőle 950 korona évi bérért. A bér nem volt arányban a lakás értékével, ő csak a gyógyszerész személyére tekintettel szabta ezt így meg, mert saját szereivel kiirtotta a ház összes patkányait a pincében. Ezt a lakást Faragó Zoltán bérelte ki úgy, hogy felajánlott neki önkényt 1400 koronát s így kötötte meg vele a szerződést még a lakbérrendelet előtti időben. Ezért a lakásért Havas Béla dr 1580, Schwartz kereskedő 1480 koronát fizetett, ez utóbbi az emeleten volt, méretei ugyanazok, mint a földszinten levők. Ő lakót nem zsarolta, a háboru kitörésekor a házbérek alacsonyok voltak s mégis elengedett Schwartz Mihálynak 25 százalékot a bérből, Klein Izidor aranyművesnek 20 százalékot, mindkettőnek két és fél éven át, Barna Hugó dr ügyvéd 2540 koronás lakbéréből 1930 koronát engedett le, tehát 40 százalékot s mikor ezt se tudta fizetni — — —

A rendőrbíró: Elég a reklámból, térjünk az ügyre.

Kárpáti Miklós: Mikor Faragó Zoltán kibérelte a lakást, tudta, hogy ezer koronával többet ér s ő mondta, hogy 5-600 koronával többet ad. Azt mondtam, ha Németh Pál kimegy, odaadom. Meg is kötöttem a szerződést, átalakítottam a lakást, a lakó festette ki. Én a konjunkturával nem keresem, félttem kihasználni a háborus helyzetet, nem csináltam üzletet, ma sincs semmi, csak a házbér jövedelemből élek. — Ez hajsza elenem.

Dóri István dr ügyész: A bíróság azért van, hogy pártatlanul ítéljen. Maga kiakarta adni Kővárinnak azt a lakást, amelyet Faragónak már kiadott.

Dajka Endre dr, a lakáshivatal elnöke: Terhelt akkor alkudozott Kővárival a lakásra, felemelt bér mellett, mikor Faragóval már megkötötte a szerződést. Üzletszerűen foglalkozott a lakbérdrágítással s bárkinek is kiadta volna a már egyszer kiadott lakást, aki többet adott volna.

Kárpáti Miklós: Három hónap múlva törvényhatósági bizottsági tag leszek, azért szavamban ne tessék kételkedni.

Faragó Zoltán tanu: Még a mult évben tárgyaltam Kárpáttal, hogyha Németh Pál otthagyja a lakást, átveszem, de a szerződést csak ez év márciusában kötöttük meg.

Dóri dr: Ki ajánlotta a magasabb bért?

— Tőlem Kárpáti kérte s én beleegyeztem.

Németh Pál gyógyszerész: Szerződésemm volt Kárpáttal a Zöldfa utcai házában bérelt lakásra 1 és fél évig, úgy értelmeztem ezt, hogy a bérlet ez idő lejártával nem végződik s ha én nem nyilatkozom, akkor tovább maradhatok a bérletben a lakbér szabályzat alapján. A bérletből nem akartam kimenni, de amikor meghallottam, hogy Kárpáti kiadta a lakást, akkor, békés természetű s botránnytól irtózó lelkületű ember lévén, elhagytam a bérletet.

Dóri István dr ügyész: Kéri a bizonyítás kiegészítését arra, hogy Kárpáti Kővárival tárgyal s drágábban akarta neki kiadni a lakást, mikor Faragóval már perfekt volt a bérlet.

A rendőrbíró a tárgyalást elnapolta.

Meg kell innunk, hogy a választott tisztviselő helyzete nehéz, mert terror alatt áll. Kárpáti a tárgyalás folyamán célzást tett arra, hogy három hónap múlva a törvényhatóság tagja lesz. A Teitelbaum-féle bűnperben derült ki, hogy Kárpáti Vas Károly és Dienes István detektíveknek ilyeneket mondott: Ha én a feketére azt mondom, fehér, akkor úgy lesz a bíróságnál is s utalt összeköttetéseire, befolyására s arra, hogy tanácsos vele jóban lenni. Csakugyan nehéz a tisztviselő helyzete.

Hát ez mi?

Egyik lap a következőket írta tegnap:

„Amíg az egyik oldalról a demokratikus világbékét és a wilsoni gondolatot állítják előtérbe s amíg a tulsó oldalról az alldeutschok kiáltásai hangzanak el, amíg az entente egységes béke programjával szemben nem állítjuk mi is a harcoló szövetséges nemzetek minden rétegét kielégítő béke programját, a meddig a világbéke közös ideáljától tettekben és kijelentésekben távolodunk, addig még mindig messze van a béke.“

Vagyis:

Az a derék Wilson nem az amerikai gaz hadimilliomosok lelketlen exponense, hanem egy ideális békeapostol, a kinek a gondolatai jaj beh szépek!

Az entente dehogy is akarja Magyarországot és Ausztriát szétzuzni! Nekik csak a demokratikus béke kell.

Ha tehát a mi ellenségeink csupa ártatlan békés báránycák, miért nincs akkor béke?

Felelet a fenti cikk szerint:

Mert az alldeutschok kiáltoznak; mert nekünk nincs „kielégítő békeprogramunk“,

mert mi (értsük meg jól: nem Wilson, nem a francia, az olasz szabadkőműves háborus uszítók, nem a Párisban handabandázó asszonyok és Lukácsiu, hanem mi magyarok és németek) a „világbéke ideáljától tettekben és kijelentésekben távolodunk“

Ahány szó a fenti idézetben, annyi vakmerő ferdités, de egyben annyi mérgezett nyíl.

Irták és kinyomtatták pedig a fenti idézetben foglaltakat nem csehül, nem szerbül, nem angolul, nem olaszul, hanem magyarul.

Ilyesmit szabad megírni. Majd egyszer

beszélgetünk arról is, hogy ellenben mi mindent kifogásoltak magasabb sajtóhölcsék ebben az élethalálharcban.

A tengerikészletek igénybevétele.

A m. kir. miniszteriumnak 3534—1918. M. E. számú rendelete alapján az 1918. évi termésből származó tengerikészletek felhasználását és közszükségleti célra való igénybevételét illetőleg a következőket hozom a város lakossága és az érdekeltek tudomására:

A közlelmezésnek és a közszükségletnek az 1918—19. gazdasági év folyamán leendő biztosítása érdekében minden termelőnek 1918. évi tengeritermése zár alá helyeztetik és ehhez képest a tengerikészletek felhasználása és árusítása és egyébként való forgalombahozatala csak a miniszterium rendelkezései érdekében és az általa megállapított feltételek mellett történhetik.

A termelő tengeritermését egyébként fel nem használhatja, fel nem öröközheti, fel nem dolgozathatja, azon másnak jogot nem engedhet és tartozik a rendes gazda gondosságával ügyelni arra, hogy készlete meg ne romoljék és emberi élvezésre alkalmas állapotban maradjon.

Jelen rendelet alkalmazásában termelőnek kell tekinteni azt is, aki haszonbér, munkabér, részesművelés, konvenció, párbér vagy más hasonló természetbeni szolgáltatás fejében kap tengerit, ehhez képest a zárálávétel az ily címen kapott tengeri készletre is kiterjed és birtokosok azokkal szintén csak a jelen rendeletben megszabott korlátok között rendelkezhetnek.

Rendszeres őstermelői munkát végző 15 éven felüli férfi és női munkás részére tengeriből havonként és fejenként 15 kg., a rendszeres őstermelői munkát végző 15 éven aluli férfi és női munkások, ugyszintén az őstermelő munkások családtagjai részére havonként és fejenként 12 kg. vehető számitásba.

Mindenki más részére, ideértve a mezőgazdasági munkát nem végző őstermelőket is, havonként és fejenként fogyasztható tengerimennyiség 10 kilogrammban állapittatik meg.

Tengerit házisükséglet címén csak akkor lehet számitásba venni, ha a termelő házisükségletére buza, rozs, kétszeres vagy árpa egyáltalában nem, vagy nem az egész évi szükségletének megfelelő mennyiségben hagyatott vissza.

Tengerivel fedezendő házisükségletnél legfeljebb az 1919. évi november hó 1 ig terjedő időt lehet számitásba venni.

Gazdasági szükséglet címén csak

1. a gazdasági cselédek és alkalmazottak konvenciójára,

2. lelkészeknek és más egyházi személyeknek, tanítóknak, továbbá községi alkalmazottaknak természetben kiszolgáltatandó járandóságára,

3. az időszaki (vándor) munkások élelmezésére a 2. §. szerinti fejadag alapul vételével,

4. vetőmagra,

5. az állatállománynak egyéb terményekkel vagy termékekkel nem fedezett takarmányozására szükséges mennyiségek vehetők számitásba.

Házi és gazdasági szükségletre történő hízalás címén annyi darab hízó sertés részére lehet tengerit számitásba venni, ahány darabot a készlet tulajdonosa a házi és gazdasági szükséglet címén a 105,600—1918. F. M. szám hízalási rendelet értelmében kiadott hatósági engedély alapján hízalni jogosult.

Ugy a házi és gazdasági szükségletre, valamint a közszükségletre történő hízalás esetében egy darab hízósertés részére általában 6 mm. tengeri vehető számitásba. Oly

termelőnél azonban, akinek részére ily célból árpa hagyatott vissza, tengeri csak az árpával nem fedezett szükséglet erejéig vehető számításba.

Házi és gazdasági szükséglet címén a termelőnek nem csupán a termés helyén, hanem a másutt fekvő gazdaságban felmerülő és ott nem fedezett szükséglete is számításba vehető.

A termelő tengerikészletéből a saját házi és gazdasági szükségletének megfelelő mennyiséget erre a célra szabadon felhasználhatja.

Tengeritermésének feleslegét a termelő mindaddig, amíg a közszükségleti célokra megkívánt készletek biztosítva nincsenek, kizárólag csak a Haditermény Részvénytársaságnak vagy illetékes bizományosának adhatja el.

(Folyt. köv.)

Bőrt kapnak a cipészek.

A Népruházati Bizottság ülése.

Ahogy közeleg az ősz és a tél, annál fontosabb kérdés, hogy a közönség el legyen látva lábbelivel. Ez különösen közegészségügyi szempontból fontos, mert ha nem lesz elég cipő a közönség részére, a nedves őszszél és a télen felüti fejt a járvány. A jelek pedig azt mutatják, hogy különösen a gyermekek egy részének aligha lesz cipő, mert készlet nincs, a cipészek pedig nem képesek a szükségletet ellátni.

A nagyváradai Népruházati Bizottság Lukács Ödön elnöklété alatt foglalkozott a cipőkérdéssel.

Szűcs Izsó beterjesztette a kimutatást, amely szerint 1918. augusztus 31 én a nagyváradai cipőkereskedőknél 50 pár férfi, 1153 pár női és 374 pár gyermekcipő volt raktáron. — Tudomásul vették.

Ezután előterjesztette az igazgató javaslatát a megérkezett cipőbőr kiosztására, a mely szerint javasolja, hogy a mostan beérkezett készletből csak a megrendelésre dolgozó 180 cipész és 80 foltozó varga részesüljön, míg a vásári árukat készítő 30 cipész és 84 csizmadia ezuttal mellőztessék a kiosztásnál.

A bizottság a javaslatot elfogadta s határozatba megy egyúttal, hogy a kereskedelmi minisztert keressék fel a bőrkontingens felemelése iránt s hogy hasson oda, miszerint a Biharmegyének kiutalt bőrmennyiség is Nagyváradnak utaltassék ki feldolgozásra, mivel a vármegye lakossága is jó részben Nagyváradon szerzi be lábbeli szükségletét. Egyben a bőr kiosztására Ilyés Dániel szakértő, Bihari Mór és Kőszegi Róbert tagokat küldi ki a bizottság.

Szűcs Izsó igazgató ezután ismertette a cipész iparosok kérelmeit és pedig, hogy a bőrhulladékok vonassanak ki a forgalomból s adassanak át ingyen a városnak; kéri továbbá hogy a ragasztott talpakat csakis talpbéléssel alkalmazzák s a Népruházati bizottság az apró kellékek maximálását kéri a város első tisztviselője útján a kereskedelmi minisztertől. A bizottság a kérelmeket tudomásul vette, s azok értelmében határozott.

Ilyés Dániel az iparosok nevében javaslatot terjesztett elő, hogy tekintettel, miszerint a nagyváradai cipésziparosok gyermekcipők készítéséhez nincsenek berendezve, a bizottság mellőzze a kiutalt bőryanagból a gyermekcipők készítését.

Hosszas vita után abban állapodtak meg hogy a polgármester útján feliratilag kéri a

gyári gyermekcipőknek kiutalását s kapcsolatosan a cipész tagokat egy bizottságba küldték ki, hogy a helyzet figyelembevételével a gyermekcipők készítési díjainak felemelése iránt tegyen a polgármesterhez javaslatot.

Végül a cipőkereskedők azon panaszára, hogy a kiutalt cipők későn érkeznek meg, kéri a polgármestert, hogy tegyen előterjesztést a keresk. miniszterhez a kiutalt cipők gyorsabb és lehetőleg havonként előre való megküldése iránt.

Az új kenyérjegyekre adnak kenyeret.

Tudatom az összes pékekkel, vendéglőkkel, kávéházakkal, bodegákkal, cukrászdákkal, valamint az összes kenyérárusítással foglalkozókkal, hogy csütörtök, szeptember 5-től kezdődőleg csakis az ujonnan kibocsájtott 1918-19. évi kenyérkönyvek negyedik het, szeptember 5-től 11-ig terjedő időre szóló a közlelmezési ügyosztály pecsétjével és Lukács Ödön bélyegzőjével ellátott kenyérkönyvek és kenyérszelvények, valamint repülőlapok ellenében lehet és szabad kenyeret kiszolgáltatni.

Figyelmeztetem az összes pékeket, vendéglő, kávéház és cukrászda tulajdonosokat, valamint az összes kenyérárusítással foglalkozókat, hogy e rendelkezésemmel a legkomolyabban és lelkiismeretesen tegyenek eleget, amennyiben a közlelmezési ügyosztály csakis az ujonnan kibocsájtott kenyérkönyvek szelvényeit és repülőlapokat fogja számbavenni és elismerni és mindazok ellen, akik a közlelmezési ügyosztály pecsétjével és Lukács Ödön bélyegzőjével el nem látott szelvények ellenében szolgáltatnak ki kenyeret, a legszigorubb eljárást fogja folyamatba tenni.

Lukács Ödön
polgármesterhelyettes.

Az osztrákok és Lengyelország.

Félhivatal s jelenítés számol be arról, hogy a szombati minisztertanács gazdasági ügyeken kívül külpolitikai kérdésekkel és a lengyel kérdéssel foglalkozott.

Burián István gróf külügyminiszter berlini tanácskozásai, mint ismeretes, nem vezettek eredményre. Hintze államtitkár ma kezdődött bécsi tanácskozásain már új alapokon keresik a kibontakozást.

A legújabb osztrák tervben megmaradt a régiből az, hogy Galiciát az új Lengyelországnal csatolják. A németektől Lengyelország területi megalkotására a Visztula és Danzig város hozzácsatolását kívánják.

Az osztrák szándék a trialisztikus personal union felül az új Lengyelországgal a mai szerződéses helyzet alapján a gazdaságközösséget, közös vámterületet, a közös jegybankot, pénz- és valutarendszerük változatlan közösségét óhajtja.

Magyarországra nézve ez a megoldás már azért sem szerencsés és kielégítő, mert az ezentúl szóba jöhető közös gazdasági kérdésekben 2:1 arányban állnánk az Ausztriához közelebb álló Lengyelországgal, illetve trialista monarchiával szemben.

Német részről is merültek fel aggályok a megoldás e módja ellen. Németországban félnek attól, hogy a megoldás ilyen módja megerősítené a poseni lengyel irredenta mozgalmat.

Hussarek báró vasárnapi tanácskozásai, mint értesülünk, még ezen az alapon folytak. De szó volt a két miniszterelnök között a föderatív Ausztria tervéről is.

Hir szerint Tóry Gusztáv igazságügyminiszter vasárnapi kihallgatása elsősorban a lengyel kérdéssel állott összefüggésben. A magyar igazságügyminiszter magyar állampolgári szempontból fejtette ki a magyar kormány álláspontját.

Két szerb internált meggyilkolta a harmadikat.

Dohányért s 67 koronáért.

A nagypiactéren tegnap egy szerb fogoly odament Gurzó István rendőrhöz s így szólt egy másik szerbre mutatva:

— Az ott Paun Sztojanov szerb hadifogoly, az ütötte agyon Éradonyban egyik társunkat s kirabolta.

A rendőr gyorsan utána ment a szökni készülő szerbnek, elfogta s bevitte a rendőrségre, ahol Mrgyes Mihály katonai detektív vette vállatás alá.

A szerb hadifogoly, aki ráismert Paun Sztojanovra, elmondotta, hogy már tavaly, mikor Éradonyban voltak együtt, egy éjjel találkozott Sztojanovval s a meggyilkolt másik szerbvel. A holdvilágos éjszakán együtt haladtak a réten. Ő megszólította a két szerbet.

— Hova mentek?

— Egy kis dohányt lopni, felelte Sztojanov.

Ő észrevette, hogy Sztojanovnak a kezében vasrud van. Másnap a szerbet meggyilkolva, agyonverve találták a réten s akkor Sztojanovot el is fogta a csendőrség. Sztojanovnál megtalálták a meggyilkolt ruháját, benne 70 korona készpénzt és a vasrudat is. A csendőrség letartóztatta Sztojanovot, átkísérték Érkeserübe, onnan Nagyváradra egyik kaszárnnyába, ahonnan megugrott s azóta szökésben van.

A gyanúsítottat Vass Károly detektív hallgatta ki. Elmondotta, hogy Dragits Paunnak hívják, törvénytelen gyermek, jelenleg 18 éves, nem fogoly, hanem internált. Őt munkára adták ki Éradonyba s egy este tényleg kimentek Trajlovics Péter, Markovics Kriszta és ő a dohányföldekre. Beismeri hogy Trajlovics Pétert ketten meggyilkolták akkor, mikor a tengeri földek között a dohányon összekaptak. Trajlovicsot baltával fejbekölintotta Markovics Kriszta, ő pedig eivette tőle a baltát. Azután elszedték tőle összes pénzét, 67 koronát, amelyből ő 20 koronát kapott s megosztottak a dohányon is. Vasrudat ő vitt, de volt náluk vasrud egyébkor is.

Most Markovics Krisztát keresi a rendőrség s az éradonyi csendőrök kihallgatásával tisztázza a gyilkosságot. A vizsgálatot Bartha Endre dr rendőrkapitány irányítja.

HIREK

* **Személyi hir.** Malatinszky Lajos főispán felesége és Fráter Barnabás alispán kíséretében tegnap Nagyszalontára s onnan Gesztre utazott.

* **Fetser püspök 200.000 K-ás adománya.** Győrből írja tudósítónk: Fetser Antal megyéspüspök 100.000 koronás alapítványt tett a Győr-gyárvárosi plébánia alapítására s ugyancsak 100.000 koronát adott a szanyi hadiársvaház céljaira, melyet ő alapított s vett számára egy emeletes házat s berendezést.

* **Az Urleányok Mária Kongregációja** ma délután fél 5 órakor gyűlést tart a szt. László-menedékházban.

* **Fráter Barnabás alispán a főszolgabírákhoz.** Biharvármegye alispánja a vármegye főszolgabíráihoz köriratot intézett, amelyben közli velük, hogy a megye 1430 vagon gabonát s 500 vagon árpát köteles beszállítani közlemezési célokra. Emellett közli velük a közlemezési miniszternek a termérendeletről azon fontos részeit, amelyek szigorúan végrehajtandók s kifejezi azt a reményét, hogy nem marad a termelők birtokában olyan mennyiségű gabona, amely a lakosság ellátásához szükséges s elrendeli, hogy minden fölösleget át kell venni s minden eszközt felhasználni, hogy senkinél jogosulatlan készlet ne maradjon.

* **Lukáciu László Párisban.** Brassóból jelentik: Lukáciu László, a hírhedt lacfalusi pap, a ki Oroszországon és Anglián át Amerikába vándorolt, a múlt héten visszatért Európába és most Párisban van. A Párisi román kolónia Take Jonescu érkezését is várja Londonból.

* **A régi kenyérjegyek érvénytelenek.** Tudatom a város közönségével, hogy csütörtök folyó hó 5 től kezdődőleg a régi kenyérkönyvek és átutazó idegenek részére kibocsátott kenyérjegyek érvénytelenek és kenyeret csak az újonnan kibocsátott 1918-19 évi a közlemezési ügyosztály pecsétjével és Lukács Ödön bélyegzőjével ellátott kenyérkönyvek és repülőlapok ellenében lehet vásárolni. A régi lisztkönyvek és egyéb régi élelmiszerjegyek további intézkedésemig érvényben maradnak s így a liszt és egyéb élelmiszerek azok alapján továbbra is kiadatnak. Míheztartás végett közlöm még, hogy az új kenyérkönyvek első érvényes szelvénye a negyedik hétnél, amely 1918 szeptember 5 től 11 ig szól, kezdődik. Lukács Ödön, polgármesterhelyettes.

* **Lefoglalták a hordókat.** A kormányrendeletet adott ki, hogy minden fahordót, a mely bor vagy szesz befogadására alkalmas vagy alkalmassá tehető, továbbá a 200 liternél nem kisebb söröshordókat be kell jelenteni. Ugyanez vonatkozik a később készítenő fahordókra is. A bejelentésnek szeptember 15 ig kell megtörténni, az ezután készült vagy beszerzett hordókat pedig minden hónap elsején és tizenötödikén kell bejelenteni. A kormányrendelet az összes boroshordókat lefoglaltaknak jelenti ki.

* **Leugrott a villamosról.** Jámbor Lajos cipész ma délelőtt leugrott a villamosról, összetörte a fejét. Egy hadnagy bekötözte a fejét, de Jámbor letépte a kötést. Bevitték a kórházba, ahol Beöthy Miklós rendőrfelügyelő hallgatta ki.

* **Csak egyéneknek adható ki a bona beszerzési engedély.** A közlemezési m. kir. miniszter 124.500—1918. sz. rendelete folytán tudomására hozom a város közönségének és az érdekelteknek, hogy gabona beszerzésére engedély ipartelepek, üzemek és intézetek részére ki nem adható, miután szeptember hó 30 ig számított élelmezési szükségletre szóló beszerzési utalvány csak egyénileg illetve családfő nevére állítható ki, míg a jelzett időpont utáni szükséglete a 129778. sz. közlemezési miniszteri rendelet értelmében csak a községi előjáróság (polgármester) útján vásárolni kívánó összes ellátatlanjait feltüntető jegyzék ellenében szerezhető be. Nagyvárad, 1918. aug. 24. Polgármester.

* **Megjelent a tőkefelemeléseket korlátozó rendelet.** A hivatalos lap ma száma közli a kormány előre jelzett rendeletét a részvénytársaságok tőkefelemelésének korlátozásáról. A rendelet szerint a részvénytársaságok mártól kezdve az alapítókét csak a kormánynak, illetve a pénzügyminiszter, egyéb vállalatok a kereskedelmi miniszter „indokolt esetben kivételesen adott előzetes engedélyével” emelhetik fel. Kormányengedély hiányában hozott mindenemü erre vonatkozó közgyűlési határozat semmis és a kereskedelmi cégjegyzékbe be nem vezethető.

* **Háztartási munka 1918. ban.** Két asszony beszélt a piacon. — Azt mondja az egyik:

- Jöjjön be holnap.
- Nem jöhetnek — mondja a másik.
- Mér?
- Dolgom van egész nap odahaza.
- Mi dolga van?
- Vasalom a papírpénzemet.

* **Az örökségért.** Köröstárkányon Szathmáry János gazda éjjel vitába eredt unokaöccsével, aki tréfálkozott:

— Majd hagy maga nekem költeni valót.

Szathmáry erre mondott egy cifrát, mire az unokaöccs elővette a fegyvert s belesrétetett a végrendekezés ellen tiltakozó nagybácsinak. A srétek fejébe, kezébe és lábába furódtak. Beszállították a kórházba, ahol Beöthy Miklós rendőrfelügyelő hallgatta ki a sebesültet.

* **Biharmegyei és Nagyváradai Közalalkalmazottak Beszerzési Csoportja** felhívja tagjait, hogy akik az egész gazdasági évre igényelhető burgonyaszükségletüket a közlemezési miniszter által biztosított kedvezményes áron a csoport útján kívánják beszerezni, ebbeli igényüket a burgonya vásárlási igazolványok kiválthatása végett folyó hó 12 ig a csoport hivatali helyiségében (Főposta épület 10. szám.) okvetlenül bejelentésék.

* **Szabad a nyári káposztát savanyítani.** A közlemezési miniszter táviratilag értesítette Nagyvárad városát, hogy azon korábbi tilalmat, miszerint a nyári káposzta iparszerűleg be nem savanyítható, — hatályon kívüli helyezi. Megjegyezi azonban a miniszter, hogy az ilyen savanyított káposzta csak belföldi fogyasztás céljaira szolgálhat.

* **Az új cím.** Az árdragitók is kitüntetésekért fognak ezután kapni.

- És pedig?
- A címük lesz: lánckereskedelmi tanácsos.

* **Bőrranyag a rokkant lábbelikészítőknek.** A kereskedelmi m. kir. miniszter ur felhívta a város polgármesterét (a megye alispánját), hogy a körzetükben megtelepedett hadirokkant cipészeket és csizmadákat és azok közül elsősorban azokat, akiket az Országos Hadigondozó Hivatal mint ilyeneket kijelöl, a rendelkezésére álló bőrből anyag gal lássa el. Ha tehát a törvényhatóság részéről a kereskedők kezéhez a Magyar Bőrbeszerzési r. t. Készbőrközponttól a bőr megérkezik, a város polgármestere (a megye alispánja) vagy az általa e célból megbízott hatóság vagy egyéb közeg a bőrutalványokat elsősorban a hadirokkant iparosoknak adja ki, hogy elsősorban azok láttassanak el létük fentartásához szükséges elegendő nyersanyaggal. Miről az érdekeltektől hadirokkant cipész és csizmadia iparosokat az Országos Hadigondozó Hivatal felhívása folytán értesitem. Nagyvárad, 1918 augusztus 31-én. — Dr Istvánffy István igazgató

* **Figyelmeztetés a tanonctartó mesterekhez.** Nagyvárad város iparoktatási bizottsága f. hó 2 án tartott gyűlésen elhatározta, hogy f. évtől kezdődőleg 4 korona tanszerdíjat szed minden iparostanuló után. Ezen tanszerdíj a beiratáskor lesz fizetendő s ennek ellenében a legszükségesebb író- és rajzszerkeket a tanulók rendelkezésére bocsátja az iskola a lehetőség szerint. Felkérem azért a t. mester urakat, hogy tanulóikat még a hét foiyamán beiratván, egyidejűleg a tanszerdíjat (személyenkint 4 korona) nyugta ellenében befizetni sziveskedjenek. Szücs Lszó, iparisk. igazgató.

* **A Nagyvárad Hatósági Munkaközvetítőben** (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80. 1918 szeptember 3. Foglalkozást kap:

Asztalos segéd 3, bájossegéd 1, fodrász 2, gyárimunkás, napszámos 16, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 1, kovács 4, kocsis 3, kerékgyártó 1, lakatos 8, munkásnő 7, molnár 1, szabó (férfi és női) 7, szeszfőző 1, szolgazemélyzet (hetes kocsis, kihordó 6, iparostanuló (fiu és lány) 10 keresk. tanuló 10, gépirónó 1, ács 1, keimefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szijgyártó 1.

Foglalkozást keres: bádogos 2, cimfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 7, gépirónó 6, géplakatos 8, hentes 1, házvezetőnő 1, kárpitos 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 25, kovács 1, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez ács) 2, szabó 1, szolgazemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 14 iparostanuló (fiu és lány 3, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 1, szeszfőző 1, mozdonyvezető 2, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1 gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok, felügyelő 4.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtt történik.

Haltenberger Vilmos
 kelmefestő és vegytisztító gyáranak második számú felvételi üzlete,
 Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.
 Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

* **Megnyílt a Körös-utcai régi jóhírnevű Korzó-kávéház.** Pontos kiszolgálás, olcsó árak, kitünő italok, hideg ételek. Minden este cigányzene. Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel Klein József tulajdonos.

* **Értesítés.** Értesitem a tisztelt szülőket és növendékeimet, hogy a zongora- és énektanítást újból megkezdem. Előkészítek az énektanítói tanfolyamra, melyet megfelelő előkészülettel 6 hónap alatt ellehet végezni. Jelentkezés csak szerdai napon. Tisztelettel: Lamprecht Mici, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okleveles ének- és okleveles zongora-tanítónő. Arany János-utca 4. Ugyanott új pianinó eladó.

**Legujabb fűzőket legolcsóbban
Kesztenbaum Juliskánál
lehet beszerezni.
Rákóczi-ut, (Korona
gyógyszertár mellett)
Telefonszám: 827.
Leibchenek félárban!**

MOZI.

A kivándorló. (Herceg Ferenc színműve az Apollóban) Ma este nagyszerű irodalmi filmet mutat be az Apolló színház: Herceg Ferenc egyik európai híré színműve a Kivándorló kerüli színre, amely a film szárnyain most indul el világhódító útjára. A nagy magyar író alkotó színiéneke ezt a ragyogó terméket már a színpadról ismeri a nagyváradi közönség, mely oly sokat gyönyörködött a dráma regényes meséjének fordulataiban, költői szépségeiben: mindez most a filmművészet gazdag eszközeivel még szembeszökőbben, még frappansabbul tárul élénk. A Kivándorló a híres gavallér Táfalvi Miklós akitől vetély társa Haffaludy herceg elnyeri vagyona utolsó roncsait és kétségbe esésében váltót hamisít. Börtönbe kerül és a börtönben tanulja megismerni a munka értékét és becsületét.

Az egykor ünnepelel előkelő gavallér szorgalmasan tanulja a börtön műhelyében a kovácmesterséget és kiszabadulása után szerelmeseivel, aki a herceg palotáját elhagyta, kivándorol a felső tízezer világából a becsületes munka birodalmába. A színművet Louis Neher bravurosan rendezte. A vezető szerepeket Garamszeghy Sándor, a Nemzeti Színház kiváló művésze, Muzsnay Tekla, a felülnő tehetségű fiatal színésznő, Bakó László a nagynevű Shakespeare színész és a szépséges Lábass Juci alakítják.

Dumas regény a Vigadó mozgóban. A Vigadó ma a három testőrt, Alexandre Dumas pompás regényét mutatja be. A ragyogó francia császárság udvara a Dumas regény milliója s a három nagyszerű lovag és barátjuk a heves és daliás gascognei d'Artagnan a főszereplői. — A francia Film d'Art egész óriás apparátusára szükség volt, hogy Dumas lobogó fantáziáját illusztrálni tudja a filmmel, de a rendezésnek tökéletesen sikerült dramatizálni a gyönyörű regényt. — A női szerepet Nelly Cormon a Theatre Gymnase csodaszép művésznője játéza.

Az eszményi nő. Az Urániában ma feltűnően érdekes premier lesz. Báró Korff osztrák író briliáns filmdramájának első előadása. Az Eszményi nő című darab elsőrangú írói munka és elragadóan érdekes film. — A főszerepeket a legismertebb és legkiválóbb bécsi színészek kreálták.

UJ SELYEM ÉS SZÖVET-ÜZLET

nyílt meg a Nagy Telek-
utcán Goldberger bádógos
házában, a Dúdek-sikátor-
ral szemben. Az új üzlet elve
cikkeit a forgalmi áraknál

lényegesen jutányosabban árusítani

Támogatást kér: **BALLA F.**

HETI ÁRJEGYZÉK:

- Porcellán mosás (100ml) 12.-
- Majolika gyümölcsásvány (1 tányérral) 15.-
- Majolika tálca fogóval 8.-
- Majolika cukortartó díszes 8.-
- Majolika gyümölcskészlet 8.-
- Vizes készlet csiszolt üvegből 12.-
- Boros 12.-
- Likör 12.-
- Befőttes készlet kristály leber 12.-
- Gyümölcs készlet kristály üvegből 12.-
- Majolika tálai sőtartó színes 8.-
- Majolika vízeskanos színes 10.-
- Kenyérszár színes üveggel 10.-
- Chinaezüst cukortartó 10.-
- Chinaezüst gyümölcsásvány 10.-
- Majolika virágváza színes 5.-
- Majolika virágtrófea 5.-
- Majolika díszfigura 5.-
- Porcellán főzőlábas 5.-
- Porcellán főzőtűz 5.-
- Teáskészlet színes aranyozással 50.-
- Kávéskészlet színes aranyozással 50.-
- Fekete készlet színes aranyozással 50.-
- Ebélőkészlet felszerelve sz. aranyozással 150.-
- Hűtőfogóval készlet sz. aranyozással 40.-
- Mosókészlet színes finom díszítéssel 50.-
- Faltűző színes aranyozott kerettel 30.-
- Asztali-lámpa teljesen felszerelve 25.-
- Függő-lámpa teljesen felszerelve 80.-
- Teáspohár chinaezüst foglalásban 8.-
- Teáscsésze színes finom aranyozással 4.-
- Kávéscsésze 4.-
- Köpöcsésze 5.-
- Főzőlábas barna tüzálló füllel 5.-

**Nippek, Figurák, Szent Antal szob-
rok, Mária szobrok, Szentelt víz-
tartók, Konyhaberendezési cikkek,
Képek, Ablaküvegek.**

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg
és díszműáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

APOLLÓ mozgó- színház	MA
	A kivándorló.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

VIGADÓ mozgó- színház	MA
	Az ellopott szálloda.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

URÁNIA mozgó- színház	MA
	Sziklavár.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

Főszerkesztő: **Dr. KRÜGER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Szeptember 4-én szerdán,
5-én csütörtökön
és 6-án pénteken

az

APOLLÓ
mozgósínházban

A

kivándorló.

HERCEG FERENCZ
színműve 5 felvonásban.

**Az előadások kezdete
pontosan 5, 7 és 9 órakor.**

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Zongorámat
gyakorolni szándékozók-
nak lakásomon átenged-
dem. Cim a kiadóhiva-
talban.

Valódi
gummi harisnyatartók
párja 8 K. Hegedüs
János Rákóczi-ut 1. **Va-
sárnap zárva.**

Poloskairtó
Noksin biztos, kipróbált,
megbízható poloskák ir-
tására. Kis üveg 4 K,
középvég 8 K, nagy
üveg 14 K. Kapható
Farkas István „Apolló”
drogériájában, Rákóczi-
ut 7—B.

Keresünk
azonnali belépésre egy
irodaszolgát, egy éjjeli
őrt, kettő kenőmunkást
és éjjeli munkára laka-
tost. Moskovits Mór.

Kötött
és szövöttáru különleges-
ségek! Gyönyörű kötött
kabátok, blousok, selyem
és flor harisnyák, kez-
tyűk, svettek, trikók,
juponok, selyem ála-
ruhák. Nagy választék,
méltányos árak. Tiszt-
viselőknél árendemény.
Cziller Imre nagyáru-
házában.

Ruhafesték
valódi két oroszlán H
védjegyű minden színben
kapható. Ára 70 fillér.
Vizszinteladók árendem-
ényben részesülnek.
Farkas István „Apolló”
drogériája, Rákóczi-ut
7—B. sz.

Ne dobja ki pénzét
új ruhákért, mert a ki-
tűnően bevált ruhafesték-
kel régi ruhadarabjait
olcsó pénzért házilag
átfestheti. Egy levél ára
50 fillér. Németh Pál
Aranykereszt gyógyszer-
tárában, a városháza
mellett.

Jó bizonyítványok-
kal rendelkező megbiz-
ható egyén hivataloslag
minőségben állandó al-
kalmazást nyer az Egye-
sült Bank és Takaré-
képzőintézményénél, Bémer-tér 4.

Butorozott
szobák kiadók Zöldfa-
épület emeletén. Érte-
kezhetni a szobakezelő-
nőnél.

Fényképészeti
lemezek, papírok, vegy-
szerek, előhívók stb.
kapható Farkas István
„Apolló” drogériájában,
Rákóczi-ut 7—B.

Pemete
és hársfamézscukorka el-
hárítja a köhögést és
rekedtséget, hurutot, ki-
váló hangtisztító, oldó
hatású. Egy csomag ára
1 korona. Kapható Né-
meth Pál Aranykereszt
gyógyszertárában, a vá-
rosháza mellett.

Tyukszemirtő
három nap alatt elmu-
laszt tyukszemet, bőr-
keményedést és szemöl-
csöket. Ára 2 kor. Kap-
ható Farkas István
„Apolló” drogeriájában
Nagyvárad, Rákóczi-ut
7—B. sz.

Bérbeadó
Kossuth Lajos-utca 2.
sz. házban (Szent László
téren) korcsma, vendéglő
és bodegának kiválóan
alkalmas üzlethelyiség
hosszabb időre. Bővebb
felvilágosítás a Polgári
Takarékpénztár r.t.nagy-
váradnál nyelhetők.

Kiadó
üzlethelyiség. A Zöldfa
épületben a volt kávé-
házi helyiség (körülbelül
300 négyzetméter terü-
let kiadó. Értekezhetni a
„Fekete Sas és Zöldfa
r.t.” irodájában, Sas-
passage 22. sz. lépcső,
I. emelet. Telefon 14-00.

Tavaszi
szepők, májfoltok, bőr-
zörösség, kiütés, milt-
reszerek ellen biztos az
IPO-krém. Ára 5 kor.
és szappan Viora át-
mosó ára 6 korona. Kap-
ható Farkas István Apolló
drogériájában, Rákóczi-
ut 7—B.

Ór
lakással és jó fizetéssel
felvétetik a Fekete sas
részvénytársaságnál. Je-
lentkezni csak délután
3—5 óra között a rész-
vénytársaság irodájában,
Saspassage 22. számú
lépcső, I. emelet.

Selyem a divat!
Gyönyörű kosztüm és
ruhaselymek, finom
gyapjuszövetek, blousok,
tavaszi felöltők, kalapok,
ernyők, ridikülők és
pipercikkek legolcsób-
ban Cziller Imre nagy-
áruházában.

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezetékszerelő,
bádogos, lakatos, műszerész és
bronzműves.

Írógép, gramofon, kerékpár és
National Cassa javító. Eleckrotechni-
kai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-
szálas Tungsram-égők, villanyvasa-
lók állandóan raktáron.

**ÁLTALANOS TAKARÉKPENZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**

Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Befizetett részvénytőke 1.000.000 kor.

Elfogad takarékbetéteket köny-
vecskékre és folyószámlára és
azt előnyösen kamatoztatja. Le-
számítól váltókat. Engedélyez
előnyös feltételek mellett jelzá-
logkölcsönöket törlesztésekre.
Előleget ad értékpapírokra.

**Szent László
Püspök gyógyfürdő**

Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes
forrása 42°C Kénes hőforrását már
300 év óta használják bámulatos gyógy-
hatással köszvény, csusz, csontbajok,
női betegségek és hasonló fájdalmas
betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos
park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen
és az összes szobákban. — Nagyszabásu
nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrás-
vízzel, uszástanítás, napfürdő, homokkura.
Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

Felső kereskedelmi és polgári iskolai
magánvizsgákra előkészít
felelősséggel a Donát-féle
ker. magántanfolyam.

Minden hónapban kez-
dődik új ker. tanfolyam
hölgyek részére
gyors- és gépirásra, ker. számtanra,
könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

LEGF. BUZACSRIZ,

folyékony „ARGOS” csiriz, faszeg,
mindenféle CIPÉSZKELLEKEK, BÖR-
TALPVÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV
kapható Stern Miklós bőrhulladék
üzletében Nagyvárad, Zöldfa-u. 9. sz.
Vidékiek kérjenek árajánlatot

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata:
a Kossuth Lajos-utcai trafikban
ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mi-
előtt szét nem néztünk a Sajtó
hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szüksé-
ges jelzálogkölcsö-
nöket előnyös felté-
telek mellett bonyo-
lítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Telek-utca 2. sz.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram
és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre
izzólámpák díjmentesen házhoz szállítatnak. Elvállalunk villamos vilá-
gítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.
Csillárok, 1/2 wattos izzólámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok
nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerelő telefonja 55.